

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. Qua inæqualitate elementa & mixta, quatuor primas qualitates
sortiantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

Symbolam inter se habent, horum celerior est migratio; quæ vero non habent, tarda: quod facilius sit, vnuam, quàm multa mutari. Deinde ex verbis Aristotelis vna, vel altera ratio colligi potest: nã facilius, citiusque vna qualitas expelli potest, quàm duæ qualitates: at cum elementa symbolica transmutantur, vna tantum qualitas expellitur, ea videlicet, in qua non conueniunt: cum vero elementa symbolica transmutantur, duæ qualitates abiguntur. Præterea mixtum aliquod alicui elemento affi ne, atque symbolicum est, eo citius faciliusque in illud conuerteri potest, quam quod ei asymbolicum, atque dissimile est: quæ ratione stupra facilius, citiusque, quàm lapis in ignem conuerteritur: ergo similiter de elementis inuicem comparatis philosophandum est.

20. Oppositam sententiam tinentur Albertus, Marfilus, Niphus, aliique. Primo, quia si quæ ratione elementa symbolica facilius in se commutare possent, duam asymbolica; maxime quia facilius est, vincere duas qualitates, quàm vnã duotaxat: at hæc ratio nulla est, quæ in elementis symbolicis conredientibus, vna tantum qualitas vincitur, & expellitur; vna etiam vincit, & expellit, & si in asymbolicis duæ expelluntur, duæ etiam expellunt: at non est facilius, vnã tantum qualitatem ab vna expelli, quàm duas à duabus: quæ enim est proportio vnus ad vnum, ea est duorum ad duo. Secundò; quia actio innititur contrarietati: ac per consequens vbi maior contrarietas, ibi facilius actio: at elementa asymbolica magis contraria sunt, quàm ea quæ symbolica appellantur. Cæterum hæc non vrgent.

21. Ad primum respondeo, æque facile duo à duobus, ac vnum ab vno vinci posse, si cætera sint paria: at in hypotesi nostræ disceptationis cætera paria non sunt: siquidem complicatio duarum qualitatum contrariarum in qua respectu ignis coalescentium, nimirum frigoris, & humiditatis densitatem infert, ratione cuius à calore, & siccitate ignis difficilius superari potest, quàm humiditas sola aeris à siccitate te ignis: parique ratione frigiditas, & siccitas terræ coniunctæ sunt cum densitate, & soliditate, per quas magis, quam aqua aeris resistit, in eamque euanescere nequeat. Ad secundum respondeo: quod actio contrarietati innixa sit, arguit quidem; quod maior est contrarietas, & ad plures qualitates se se extendit, eò extensius maiorem esse actionem: cæterum non arguit, eò velociorem, aut faciliorem esse actionem, vt manifestum est.

C A P V T VII.

Qua inæqualitate elementa, & mixta quatuor primas qualitates sortiantur.

22. **A** Ssero primò: quoduis elementum tres qualitates primas habere postulat: alteram in summo gradu, alteram in extenso, & alteram in remisso gradu: ac proinde elementa, & mixta primas qualitates minima inæqualitate numerica sortiantur: ita Combricensis, Marfilus Buridanus, & non pauci Nominales. Probatur assertio: quia quemadmodum se habet humiditas v. g. simpliciter sumpta ad siccitatem simpliciter sumptam: ita certi, ac designari gradus humiditatis se

habent ad certos, designatosque siccitatis gradus sibi oppositos: at quoduis elementum vel postulat suapte natura humiditatem, vel siccitatem simpliciter sumptas: ergo etiam designatis certis gradibus humiditatis quoduis elementum vel eos, vel certe gradus siccitatis eis oppositos postulabit: cum ergo ignis v. g. non postulet septimum, & octauum siccitatis gradum aliàs summè siccus non minus, quàm summè calidus esset, fanè primum, & secundum humiditatis gradum postulabit: ac per consequens tres primas qualitates sibi vendicabit. Minor, & consequentia perspicua sunt. Maior ostenditur, quia sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita se habet magis ad magis, vt ferè communis parrèmia: ergo etiam sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita etiam minus ad minus: ac proinde sicut se habet humiditas ad siccitatem, ita etiam gradus aliqui humiditatis ad gradus siccitatis.

23. Dices primò cum Auerroes 3. de cælo commento 67. quoduis elementum binas qualitates in summo sibi vendicare, ac proinde tertiam excludere: contra tamen primo ex Aristotele 2. de generat. textu 23. ibi: *vnam igni aqua, aeris vero terra aduersatur; hæc enim contrariis affectibus constat. Verum enimvero cum simpliciter quatuor sint, quodque vnus est: terra siquidem siccior potius est, quàm frigida: aqua vero frigida magis, quàm humida: aer humidi magis, quàm calidus: ignis calidus magis, quàm siccus*, hæcenus ille. Deinde si aer, sicut est humidissimus, esset etiam suapte ingenio calidissimus, haud quaquam respirationi deferuiret, nec temperiem ad vitam animalium necessariam sibi vendicaret. Dices secundo, elementa non fore simplicia, sed mixta corpora, vbi tres qualitates primas sibi vendicent: deinde nullum futurum elementum, quod respectu alterius symbolicum, eique communione alicuius qualitatis affine non esset: siquidem ignis per calorem cum aere, per humiditatem cum aqua, per siccitatem cum terra conueniret. Respondeo, corpus mixtum in præsentia dicitur, quod quatuor primis qualitatibus temperatur, & commiscetur: at in nostra sententia nullum elementum quatuor primas qualitates habet. Rursus symbolicum elementum dici potest, & solet, quod cum alio in gradu intenso, & excellenti conueniat: ita nostra sententia non quoduis elementum cum quouis alio in gradu intenso, & excellenti, sed interdum in solo remisso consentit.

24. A ssero secundò: qualitates primæ pluribus elementis, nec non elementis, mixtisque communes specie non differunt: ac proinde elementa, mixtaque qualitates primas nulla inæqualitate specifica sortiuntur: ita Alexander, Scotus, Thom. Bonau. Combricensis, Toler. & communiter reliqui Philosophi. Probatur assertio: quia quod ad elementa inuicem comparata attinet, ignis, calefaciendo aquam, eam in aërem resoluit, & attenuat: calor ergo igneus ad aëris productionem disponit; quidni ergo ad eius conseruationem sufficiat? cum quibus causis res producit, iisdem continetur. Quod vero ad mixta, & elementa inuicem comparata attinet; si quæ qualitas elementaris à qualitate prima alicuius mixti specie differret, maxime calor igneus à calore virali siue cælesti, quem cælum scilicet in hæc inferiora influit, vt Mirandula, aliique arbitrati sunt: at calor ignis à calore virali non differt: cum

rum quia medicamenta igneo calore affecta concoctionem iuuant, & promouent: quod non efficerent, nisi igneus eorum calor vitalis esset, vitalemque concoctioni idoneum produceret. Tum etiam quia radij solis in speculo refracti supram in ignem conuertuntur: cum ergo calorem celestem producant, sanè calor celestis ad ignem disponit, ac proinde igneus erit. Quæ in contrarium obijciuntur, nullius momenti sunt.

CAPVT VII.

Quatenus elementa, & mixta graui- & leui-

25. **A**ssero primò: grauitas, & leuitas, quibus elementa, & mixta naturaliter mouentur, ab eorum substantiis non distinguuntur: ita cum Arriaga de generat. non pauci, nec ignobiles Philosophi. Probatur assertio: tum quia non sunt multiplicandæ entitates sine vrgenti necessitate, iuxta commune proloquium: tum etiam quia potentia loco motiua, qua animal de loco in locum progreditur, ab eius substantia indistincta est: & potentia etiam illa, qua causa intentionaliter mouetur, ferturque ad obiectum, aut per intellectum, aut per affectum ab anima ipsa non distinguitur, vt in Metaphysica constabit: ergo similiter in presenti.

26. **O**biicies primò: grauitas hominis non identificatur cum eius anima rationali, cum hæc spiritus sit, spiritus autem terreæ grauitatis suapte natura expers sit: nec identificatur etiam cum eius materia; cum hæc non magis grauis, quàm leuis sit, quantum est de se, vt videre est in materia ignis, quæ ab omni grauitate immunis fursus emicat, summaque locum sibi legit in arce: quod si ignis in cinerem, ac terram facesset, eadem materia deorsum suis momentis feretur: ergo grauitas hominis ab eius materia, & forma, atque adeò ab eius substantia distinguitur. Respondet quemadmodum, iuxta aduersarios, grauitas accidentia hominis ad eius substantia distincta, eiusque indiuidua proprietates nec à sola anima hominis emanat, nec à sola eius materia; & tamen ab vtraque prout vnita suæ à complexione vtriusque proficiscitur: ita similiter in nostra sententia, vt vt grauitas hominis ab eius anima distincta sit, & etiam ab eius materia: tamen ab vtriusque complexione non distinguitur.

27. **O**biicies secundò: in venerabili sacramento datur grauitas in speciebus panis, & vini: at non datur substantia panis, & vini: ergo grauitas à substantia rei grauis distinguitur. Verum in primis dici potest, in venerabili sacramento forte non esse grauitatem, sed effectum grauitatis, nimirum impulsus, aut motum deorsum: quos ad celandum miraculum, fideique nostræ meritum augendum Deus producit. Deinde dici potest, in pane, & vino duplicem esse grauitatem: alteram in vtriusque substantia sitam; & hanc in venerabili sacramento non inesse: alteram in collectione accidentium panis, & vini sitam; & hanc solum in venerabili sacramento substantiæ destructæ superesse. Dices: ergo hostia ante consecrationem magis grauitabit, quàm post consecrationem: siquidem non consecrata duplici grauitate

consecrata vero tantum vna grauitate grauitat: consequens autem experientia repugnat. Respondet: accidentia, & substantia panis, cum penetrata necessario sint, eodemque ferantur, eundem impulsus, siue grauitationem per modum vnius causæ adæquatæ, & duplicis inæquatæ producant: cum autem in venerabili sacramento altera causa inæquatæ, nimirum substantia panis, deficit, Deus eius concursus supplet, eundemque impulsus, siue grauitatem, quam antea, simul cum speciebus panis efficit: vnde hostia quantum ante, tantumdem post consecrationem grauitat; idque longe minori miraculo, quàm aduersarij explicare possunt.

Assero secundò elementa, mixtaque quod grauiora, aut leuiora sunt; eò velocius in centrum feruntur: ita communiter omnes Philosophi, excepto Arriaga. Probatur assertio: quia non idè lapis v.g. ligno grauior est, quia inferius centrum habet: siquidem telluris centrum vtrique connaturale: nec etiam idè grauior est, quia plures partes graues fortitur: siquidem lapis eum eadem, & non maiori extensione partium ligno grauior est: igitur idè præcisè lapis grauior erit quam lignum, quia lapis in centrum suum citius velociusque mouetur: ac proinde corpora omnia, quod grauiora, vel leuiora, eò celerius aut ascendunt, aut descendunt. Deinde motus vitalis, & progressus in omnibus animalibus æqualis non est, sed in alijs tardior, in alijs celerior: motus etiam violentus, & ab extrinseco impulsu profectus in diuersis corporibus diuersus, & inæqualis est: ergo etiam tertia species motus, nempe motus naturalis, quo res suis momentis in sedes sibi cognatas, & salutare feruntur, in omnibus æqualis non est, sed in grauioribus, ac leuioribus velocior; in reliquis vero segnior.

At inquit P. Arriaga, se experientia deprehendisse, & oculis conspexisse duo pondera; quorum alterum altero grauius erat decuplo, aut magis; æquali tamen velocitate in centrum descendere. Verum suspicor, pondera ab eodem tempore librata non fuisse, aut certè pondus illud, quod grauius erat, non rotundum, aut acuminatum fuisse, sicut ad scindendum aërem oportere; sed in latitudinem expansum, atque protensum, eiusque figuræ beneficio in aëre sustentatum, & quodam modo detentum fuisse: qua ratione volucres expansis alijs in aëre sustentantur, & corpora lata, amplamque figuram habentia in aquis supernant: alterum inquam, horum in eo euentu euenisse suspicor: siquidem ipse etiam huius rei periculum feci, & coram multis expertus sum, corpora inæquali ponderositate prædita, inæquali etiam velocitate deorsum ferri. Atque vt constet, nostram sententiam & experientiam, & rationi esse magis consentaneam; en Augustinus nobis suffragantem tom. 1. lib. de quantitat. anim. cap. 2. ibi: *Lege natura cedunt pondera minor a maioribus: non modo cum ad proprium locum suapte natura feruntur: vt humida, & terrena corpora in ipsius mundi medium locum, qui est infimus: rursum aëria, & ignea sursum versus: sed etiam cum aliquo tormento, aut iactu, aut impulsu, aut repulso eo, quo non sponte feruntur, vi aliena ire coguntur: nam si ex alio deieceris quanquam simul duos lapides disparis quantitatibus, citius quidem maior terra peruenit: sed si ei minor subiiciatur, eoque inenitabiliter occupetur, cedit profecto, simulque in solum deducitur.*